

QUÈ VA PASSAR EL 19 DE JULIOL DE 1936 A BARCELONA?

Nom alumne/a:	
Grup / Matèria:	
Data:	

1. INTRODUCCIÓ A L'ACTIVITAT

Un dels fets històrics més importants del segle XX a Espanya va ser la Guerra Civil (1936-1939), una guerra que va comportar la mort de prop d'un milió de persones, l'exili forçat de mig milió i l'inici d'una llarga dictadura, el franquisme, que caracteritza bona part de la segona meitat del segle XX.

Imaginem que us han encarregat **un breu article sobre l'inici d'aquest conflicte** a la revista de l'Institut. Abans de realitzar-lo, haureu de fer una investigació sobre els inicis de la guerra i més concretament sobre els fets ocorreguts a Barcelona el 19 de juliol de 1936.

L'article es pot escriure prenent com a guia el següent esquema:

Títol de l'article:*El 19 de Juliol*.....

Introducció

- Preparació del cop d'Estat
- Execució del cop d'Estat

Fets més rellevants

- El 19 de Juliol de 1936 a Barcelona
- Extensió de la lluita a altres zones (podeu incloure un mapa)
- Sectors que recolzen cada bàndol

Conseqüències

- Resultats de les lluites entre els dos sectors
- Inici de la guerra civil
- Valoració personal dels fets i de la subjectivitat de les fonts històriques

Us podeu repartir en grups, cadascun dels quals treballarà amb una font històrica, per després posar en comú el que heu descobert.

2. QUÈ EN SABEM?

Quins dubtes teniu sobre aquesta data? Sabríeu contestar aquestes qüestions?

- Què és un cop d'estat i com es pot iniciar?

- Qui va liderar el cop d'estat el 18 de juliol de 1936?

- Hi va haver enfrontaments? Violència? En quins llocs?

- Com va reaccionar la població?

A continuació consultareu un seguit de fonts, per esbrinar quina informació en podem treure i així poder respondre les preguntes anteriors.

3. RECERCA AMB FONTS HEMEROGRÀFIQUES

3.1.Exercicis amb Font nº 1: Diari LA VANGUÀRDIA juliol 1936.

Feu clic a l'enllaç de l'hemeroteca de *La Vanguardia*:

<http://www.lavanguardia.com/hemeroteca/index.html>

3.1.1. Seleccionau els diaris entre el 19 de juliol de 1936 i el 23 de juliol de 1936. Fixeu-vos en que hi ha uns dies en que no hi ha diaris.

- Quins són?

- Observeu la portada del diari del 19 de juliol de 1936. De quins temes es parla?

- Hi ha alguna referència a un cop d'estat? Per què?

- De quin dia és el primer diari aparegut des del 19 de juliol? Per què creieu que passa això?

- Trieu el diari del 22 de juliol de 1936 i indica quin és l'encapçalament de la primera pàgina

3.1.2. Fixeu-vos que l'article està dividit en apartats. El primer d'ells es titula “Los primeros rumores”

- De quins rumors es tractava?

- Quines actuacions es varen portar a terme? Per què?

3.1.3. El segon apartat es titula “Se inicia el movimiento subversivo”. Segons aquest text

- A quina hora comencen a sentir-se trets?

- En quines places tenen lloc els principals enfrontaments?

- Què fan els sollevats per confondre a la població?

3.1.4. El tercer apartat explica els principals enfrontaments.

- Com es titula l'apartat?

- Què passa a la Plaça de Catalunya? I a la plaça Urquinaona?

- On creieu que pretenien arribar els “facciosos” i per què?

3.1.5. En el següent apartat indiqueu qui pren la responsabilitat en la lluita per part dels republicans.

- Qui dirigeix la defensa de Barcelona?

3.1.6. En l'apartat "Otros choques" es van explicant altres enfrontaments.

- Quins altres llocs s'anomenen?

- Qui defensa el govern legal?

- Qui era el principal cap dels rebels?

- En quina part de la ciutat es van produir els enfrontaments més durs?

- Què fa el general detingut, després de rendir-se? Quines conseqüències creus que comportarà aquesta actuació?

- A favor de qui es posiciona el diari? Com ho deduiu?

3.2. Exercici amb la Font nº2: Diari “La Gaceta de Tenerife”

Entreu al següent enllaç de l'hemeroteca d'aquest diari:

http://prensahistorica.mcu.es/ca/publicaciones/numeros_por_mes.cmd?anyo=1936&idPublicacion=7296#gr07

3.2.1. Busqueu el diari del 19 de juliol de 1936 . Us el podeu descarregar.

- Quin és el títol de la portada del diari?

3.2.2. En l'article de La Gaceta titulat “Españoles”

- Quina anàlisi es fa de la situació a Espanya?

- Quina solució es proposa? Amb quina intenció?

- Creieu que es compliran les propostes de canvi?

- Qui signa aquest article i en quina data? Què creieu que va passar entre aquesta data i el 19 de juliol?

3.2.3. En una columna a la part central de la portada, hi ha un llistat de territoris on el “Movimiento” ha triomfat.

- Busqueu un mapa polític d'Espanya i assenyaieu aquests territoris. Anoteu aquí les principals conclusions que heu tret del mapa.

3.2.4. Llegiu l'apartat titulat “Declaración del estado de guerra” (dreta de la portada)

- En quins territoris s'inicia el cop d'Estat?

- El general Franco envia uns telegrams a diferents territoris. Què posa al telegrama?

- Marqueu en el mapa que heu fet anteriorment aquests indrets. Quina conclusió n'heu tret?

3.2.5. Hi ha un breu apartat en la portada amb el títol “Nombramientos”.

- Què tenen en comú els governadors i els alcaldes que han estat recentment nomenats?

- A què creieu que és degut?

- A favor de qui es posiciona el diari? Com ho heu deduït ?

4. OBSERVACIÓ I ANALISI DE FONTS D'IMATGE

4.1 Exercici amb la Font n°3: Gràfic del moviment facciós a Barcelona.

	Gràfic del moviment facciós a Barcelona. 1936 Autor desconegut ANC- Col·lecció Pau Mercader. Codi doc ANC@ula 2855
--	--

Entreu a aquest enllaç de l'aplicació [ANC@ula](#) de l'Arxiu Nacional de Catalunya:

A continuació:

- Trieu l'opció “cerca per camps”
- On posa “codi”, anoteu el número 2855 i cliqueu “cerca”
- Com a resultat de la cerca apareix el títol del document i clicant-hi s'obre la fitxa descriptiva.
- A la part inferior teniu l'accés a la llista d'imatges. Cliqueu a sobre

4.1.1. Elaboreu la fitxa d'observació del document

[Procediments per a realitzar la fitxa](#)
[Enllaç a la fitxa](#)

4.1.2. Ara analitzareu el plànol

Identifiquen en el plànol els següents elements. Podeu fer un croquis en un paper vegetal:

- La Plaça de Catalunya i la Plaça de la Universitat
- La Diagonal
- El Paral·lel
- La Gran Via
- El castell de Montjuïc
- El barri de l'Eixample de Barcelona.
- Assenyalen altres elements que reconeguen

- Observeu els signes convencionals del plànol. Què significa el color verd? I el vermell?

- En quines zones de Barcelona hi ha més enfrontaments? I en quins carrers?

- Cap a on creieu que es dirigien els “facciosos”? Per què?

- Analitzeu quina devia ser la seva estratègia militar

4.1.3. Observeu ara el text

- Expliqueu el missatge del text de la part inferior del plànol.

- Per què va ser clau el que passà a Barcelona per a la resta de Catalunya? Què creieu que hagués passat si a Barcelona hagués triomfat el cop d'estat?

4.2. Exercicis amb la Font nº 4: Imatge: Lluita i mobilització de les forces de seguretat i grups de paisans el 19 de juliol de 1936 a Barcelona.

Lluita i mobilització de les forces de seguretat i grups de paisans el 19 de juliol de 1936 a Barcelona

Autor J.M. Sagarra i Plana
ANC- Fons: JOSEP MARIA SAGARRA i PLANA . Codi
doc ANC@ula 2918

Busqueu aquest document d'imatge a l'aplicació **ANC@ula**

- Trieu l'opció "*cerca per camps*"
- On posa "*codi*", anoteu el número 2918 i cliqueu "*cerca*"
- Com a resultat de la cerca apareix el títol del document i clicant-hi s'obre la fitxa descriptiva.
- A la part inferior teniu l'*accés a la llista d'imatges*. Cliqueu a sobre

4.2.1. Elaboreu la fitxa d'observació de la imatge

[Enllaç a la fitxa](#)

[Procediments per a realitzar la fitxa](#)

4.2.2. Ara analitzareu la imatge

- S'hi veu gent? Quin tipus de gent?

--

- Què estan fent?

--

- Van armats? Van amb uniforme?

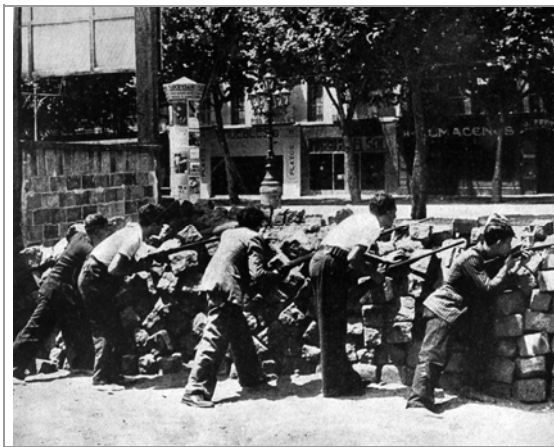
--

- Reconeixeu algun uniforme?

- Hi ha algun símbol o nom d'algun partit o sindicat? Quin? On? Quin significat pot tenir això?

- Quin ambient es respira?

4.3. Exercicis amb la Font n° 5: Imatge. Lluita dels grups de paisans contra els militars sollevats el 19 de juliol de 1936 a Barcelona

Lluita dels grups de paisans contra els militars sollevats el 19 de juliol de 1936 a Barcelona

ANC-Fons Josep Mª de Segarra. Codi doc. 2905

Busca aquest document d'imatge a l'aplicació **ANC@ula**

- Trieu l'opció “cerca per camps”
- On posa “codi”, anoteu el número 2905 i cliqueu “cerca”
- Com a resultat de la cerca apareix el títol del document i clicant-hi s'obre la fitxa descriptiva.
- A la part inferior teniu l'acces a la llista d'imatges Cliqueu a sobre

4.3.1. Elaboreu la fitxa d'observació del document

[Enllaç a la fitxa d'imatge](#)

[Procediment per a realitzar la fitxa](#)

4.3.2. Observeu amb atenció la imatge i responeu a les qüestions

- Quina escena es pot veure?

- En quin lloc està feta la fotografia?

- Quants personatges podeu veure?

- Què estan fent?

- Com van vestits?

- Sobre què es recolzen?

- Porten armes? De quin tipus?

- Per què creieu que s'han construït barricades?

- Creieu que aquesta imatge és espontània? O bé estan “posant” per a la foto? Com ho deduiu? Busqueu informació sobre l'autor de la fotografia, Josep Mª de Segarra i Plana, i potser us ajudarà a respondre

5-BUSQUEM INFORMACIÓ EN FONTS SECUNDÀRIES

5.1. Exercicis amb la Font n° 6:

Llegiu, d'aquest llibre de Carlos Semprún les pàgines 10 a 14, que parlen dels fets del 19 de juliol

<http://www.kclibertaria.comyr.com/lpdf/l100.pdf>

5.1.1. Elaboreu la fitxa de la font

Títol del Llibre
Autor
Editorial
Lloc i any de publicació
Breu biografia de l'autor

5.1.2. Segons aquest autor:

- En els preparatius del cop d'Estat, què havien previst els sollevats?

- Com intentaven enganyar als defensors de la República?

- Quina era l'actitud de la CNT-FAI ?

- I la del Govern de la Generalitat, representat per Lluís Companys?

- Quins llocs ocupen els militars sollevats i qui 'era el seu dirigent ?

- Quins grups polítics o socials lluitaven a favor de la República?

- Quan acaben les lluites i amb quin resultat?

- Quina era la situació a la resta d'Espanya?

5.1.3. Busqueu en llibres de text, atles històrics o llibres d'història, els fets ocorreguts al voltant del 19 de juliol.

Per exemple, en aquest web pots trobar explicat l' inici de la guerra civil:

<http://www.buxaweb.com/historia/vocabulari/g.htm#Guerra Civil Espanyola>

- Sintetitzeu aquí la informació que heu trobat

6. CONTRASTACIÓ DE FONTS I ELABORACIÓ DE CONCLUSIONS

6.1. Ara posareu en comú el que cada grup ha analitzat amb la font històrica corresponent, i tractareu de contestar a algunes de les qüestions plantejades a l'inici de l'activitat

- Com comença el cop d'estat que dona peu a la Guerra Civil?

Informació	Font	Tipus de font (primària/secundària)

- Quan s'inicia el cop d'estat, on i per què?

Informació	Font	Tipus de font

- Com va reaccionar la població? Hi va haver enfrontaments? Violència? En quins llocs?

Informació	Font	Tipus de font

6.2. I ara anotareu altra informació que hem extret de les fonts.

- Quins sectors donen suport a la República o govern legal? De quina ideologia creus que són? Argumenteu-ho

Informació	Font	Argumentació

- Quins sectors donen suport als militars sollevats? De quina ideologia creieu que són?
Argumenteu-ho

Informació	Font	Argumentació

- Com queda dividida Espanya? Dibuixa un mapa d'Espanya amb les dues parts en que queda dividida en iniciar-se la Guerra Civil

Dibuix del mapa	Font

- Altres informacions que heu extret

Informació	Font

- Hi ha informació contradictòria entre les fonts? Entre quines?

--

- Argumenteu el perquè

--

- És fiable la informació que ens donen les fonts? Quines pistes teniu per valorar-ne la fiabilitat?

--

7. ESCRIVIM L'ARTICLE A LA REVISTA DE L'INSTITUT

Ara que heu investigat sobre el tema, ja podeu escriure l'article per a la revista de l'institut. Recordeu que a l'apartat d'introducció trobareu un esquema de continguts, a manera d'exemple

Imatge de la portada:
Gràfic del moviment facciós a Barcelona. 1936
Autor desconegut
ANC- Col·lecció Pau Mercader. Codi Doc ANC@ula 2855

Servei Didàctic de l'Arxiu Nacional de Catalunya
Autora: Carme Casas i Romeo
2012

|| A || N || C ||
Arxiu Nacional de Catalunya